

ความต้องการสมรรถนะด้านแรงงานและการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่

Demand Competency for Labor and Manpower Production to

Labor Market in Chiang Mai Province

ชวลิต ขอดศิริ^{1*} และ ดารณีย์ พยัคฆ์กุล²

Chawalit Kodsiri^{1*} and Daranee Payakkul²

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

202 ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50300

²บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพายัพ

ถนนซูเปอร์ไฮเวย์ เชียงใหม่-ลำปาง ตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50210

*chawalit_kod@g.cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ 2) การผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ และ 3) สมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย หน่วยงานราชการที่มีข้อมูลความต้องการแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 แห่ง และสถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 19 แห่ง และสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 แห่ง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ผลข้อมูลเป็นคำร้อยละ และจัดเรียงอันดับ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย สำหรับแบบสัมภาษณ์ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งสิ้น 9,314 คน ในประเด็นข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ลำดับที่ 1 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า ลำดับที่ 2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ลำดับที่ 3 ระดับปริญญาตรี ลำดับที่ 4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และลำดับที่ 5 อื่น ๆ (ไม่ระบุระดับการศึกษา) ตามลำดับ

2. การผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามประเภทวิชา พบว่า ลำดับที่ 1 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ลำดับที่ 2 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ ลำดับที่ 3 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ลำดับที่ 4 ประเภทวิชาเกษตรกรรม ลำดับที่ 5 ประเภทวิชาคหกรรม ลำดับที่ 6 ประเภท วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ลำดับที่ 7 ประเภทวิชาศิลปกรรม และลำดับที่ 8 ประเภทวิชาประมง และประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ตามลำดับ

3. สมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ พบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในด้านสมรรถนะทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ อันดับที่ 1 ด้านทักษะการอ่าน การเขียน การพูด ภาษาต่างประเทศ อันดับที่ 2 ด้านทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ อันดับที่ 3 ด้านทักษะด้านความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรมและความต่าง ด้านความคิด ทักษะคิด อันดับที่ 4 ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา อันดับที่ 5 ด้านทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ อันดับที่ 6 ด้านทักษะด้านการสื่อสารและรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ อันดับที่ 7 ด้านทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และอันดับที่ 8 ด้านทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม

คำสำคัญ: ความต้องการแรงงาน, การผลิตกำลังคน, ตลาดแรงงาน, สมรรถนะด้านแรงงาน

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the demand of labor market in Chiang Mai province, 2) the production of manpower to the labor market, and 3) the labor competencies match with the workplaces. Mixed-methods research by integrating the quantitative and qualitative researches was conducted in this research. A questionnaire was used to collect the quantitative data from the target group consisting of two government agencies providing the information on labor market demand, 19 educational institutes providing lower and higher vocational education programs, and 4 workplaces. The quantitative data were analyzed for percentage and percentile rank. The results of this quantitative data analysis were explained and tabulated in details. An interview form was used as a qualitative research instrument to collect the data.

The results of this research were as follows:

1. The demand for labor market accounted for 9,314 employed persons. The data on the classification of educational attainment were sorted into five categories. It was found that the first category. The second employed persons who had completed the higher vocational level. The third employed persons who had completed the upper secondary level of bachelor's degree. The fourth employed persons who had completed the lower vocational level of school. The fifth employed persons who had not remarked on their educational attainments.

2. The production of manpower to labor market was sorted into subject categories. It was found that Industry was the first subject category that 11,509 employed persons had completed, standing at 50.96 percent. Commerce/Business Administration was the second subject category that 5,584 employed persons had completed, standing. Tourism Industry was the third subject category that 1,756 employed persons had completed, standing. Agriculture was the fourth subject category that 1,271 employed persons had completed, standing. Home Economics was the fifth subject category that 1,016 employed persons had completed, standing at 4.50 percent. Information and Communication Technology was the sixth subject category that 1,016 employed persons had completed, standing at 3.56 percent. Fine and Applied Arts was the seventh subject category that 627 employed persons had completed, standing at 2.78 percent. Fisheries was the eighth subject category that 17 employed persons had completed, standing at 0.78 percent. For Fiber Industry, there was no data available on manpower.

3. The labor competencies match with the workplaces consisted of eight important competencies that were sorted into descending order; the first competence of reading, writing, and speaking skills at foreign languages; the second competence of learning skills at occupational development; the third competence of cross-cultural understanding people from different cultures and schemata; the fourth competence of critical thinking and problem solving; the fifth competence of collaboration, teamwork, and leadership; the sixth competence of communications, information and media literacy; the seventh competence of computing and information communication technology (ICT) literacy; and, the eighth competence of creativity and innovation.

Keywords: Labor demand, Manpower production, Labor market, Labor competency

1. บทนำ

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579) ทิศทางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) มีสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564 ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษาประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งนี้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ในเป้าหมายที่ 4 ด้านการศึกษา (Education) ที่เน้นความเสมอภาคและความเท่าเทียม สอดคล้องกับแนวคิด วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย และยุทธศาสตร์แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579) ข้อที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 และตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยไปสู่ตลาดแรงงานที่มีคุณภาพและศักยภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา วิชาชีพของประชาชนในวัยเรียน และวัยทำงานให้เพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงาน เพื่อปรับทิศทางการผลิตของผู้สำเร็จการศึกษาและบัณฑิตที่มุ่งเน้นในด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ มีเป้าหมายเพิ่มกำลังคนให้มีทักษะที่จำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และกำกับด้วยตัวชี้วัดให้เพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียนในสายสามัญศึกษาและร้อยละของผู้เรียนที่เรียนในระบบทวิภาคี สหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น โดยสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาลดบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน พร้อมกำหนดตัวชี้วัดให้ร้อยละของสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ทวิภาคี สหกิจศึกษาหลักสูตรโรงเรียนในโรงงาน ตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น มีจำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (Dual Degree) จำนวนหลักสูตรฐานสมรรถนะในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละของสถานประกอบการที่จัดการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนตามความต้องการของตลาดเพิ่มขึ้น ร้อยละของภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการสมาคมวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้น [1] ดังนั้น การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการฝึกวิชาชีพ จึงจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของหลากหลายภาคส่วน หน่วยงานที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ตรงกับความต้องการและความต้องการของผู้ประกอบการในแต่ละธุรกิจนั้นให้มากที่สุด อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่โลกของการทำงาน ได้แก่ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ ทักษะส่วนใหญ่ที่ได้นั้น ได้มีการพัฒนาที่สถานประกอบการเป็นหลัก เรียกว่า ระบบทวิภาคี (Dual system) เพื่อพัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะ โดยให้ความสำคัญที่จุดเน้นร่วมกันในการพัฒนาหรือสร้างผลผลิตเป็นสำคัญ [2] หากมองถึงอดีตนั้น การเตรียมและการพัฒนากำลังคนมักจะเป็นการเรียนการสอนในระบบ และได้รับวุฒิการศึกษา ที่บางครั้งเรียกว่า Macro-credentials เป็นการเตรียมคนให้มีทักษะเชิงฝีมือ หรือเชิงวิชาการ (Skilled or knowledge workers) สามารถประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งได้ และมีคุณสมบัติครบที่จะไปสมัครงานได้ แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงของอาชีพดังกล่าว ทำให้วัตถุประสงค์ของการสร้างและพัฒนากำลังคนเปลี่ยนไปจากเดิมคือ ต้องสร้างคนให้พร้อมสำหรับการทำงาน (Job readiness) มีสมรรถนะในการทำอาชีพที่มีอยู่ในขณะนั้น และสามารถแปลงความรู้ (Transform knowledge) เพื่อทำงานใหม่ได้อย่างยั่งยืน การสร้างและพัฒนากำลังคนจึงเน้นไปที่การเรียนรู้ว่าไม่รู้อะไร การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้และสามารถทำงานได้ รวมทั้งการเรียนรู้เพื่อเป็นใคร (Learn to be) มากกว่าการเรียนรู้เพื่อรู้ และสะสมความรู้ (Learn to know)

จากรายงานการวิจัย อนาคตของการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศไทย 5 ปีข้างหน้า (ปี พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565) [3] พบว่า ผลการสังเคราะห์อนาคตภาพของการผลิตและพัฒนาคนอาชีวศึกษาในภาคเหนือ มีความเห็นว่าควรเปิดหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในสถาบันอาชีวศึกษา 4 กลุ่มอาชีพ จำนวน 48 หลักสูตร โดยเรียงลำดับความสำคัญตามทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต ได้แก่ กลุ่มอาชีพที่ 1 ก่อสร้าง กลุ่มอาชีพที่ 2 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มอาชีพที่ 3 คมนาคม และกลุ่มอาชีพที่ 4 โลจิสติกส์ สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรในภาคเหนือของประเทศไทย [4] บริบททางภาคเหนือ นั้น มีความพร้อมต่อการเชื่อมโยงการค้ากับนานาชาติ และกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง โดยมีโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจภาคกลางของประเทศ และเส้นทางตามแนว North – South Economic Corridor (จีนตอนใต้ เมียนมาร์ ลาว ไทย) และ East – West Economic Corridor (เวียดนาม กัมพูชา ลาว ไทย เมียนมาร์) ทำให้มีความ

ต้องการด้านโลจิสติกส์ และการขนส่งสูงถึง 67,388 คน แต่มีอัตรากำลังเพียง 12,650 คน ยังขาดแคลนอีก 54,738 คน รวมถึงภาคธุรกิจและการบริการ ทำให้มีความต้องการด้านการท่องเที่ยวและบริการสูงถึง 51,454 คน แต่มีอัตรากำลังผลิตเพียง 19,045 คน ยังขาดแคลนอีก 32,409 คน สำหรับหัตถะอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรมและการออกแบบร่วมสมัย นอกจากนี้ยังมีคนอุตสาหกรรมอยู่ด้วย ทำให้มีความต้องการซ่อมบำรุง 50,408 คน แต่มีกำลังการผลิตเพียง 11,810 คน ยังขาดแคลนอีก 38,598 คน และมีความต้องการกำลังคนด้านอุตสาหกรรมการผลิต 28,755 คน แต่มีกำลังผลิตเพียง 5,540 คน ยังขาดแคลนอีก 23,215 คน รวมไปถึงการพัฒนาด้านการเกษตรประณีต เกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะพืชผักและดอกไม้เมืองหนาวทางภาคเหนือ สำหรับตลาดที่มีกำลังซื้อสูง และพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ทำให้มีความต้องการด้านเกษตรชีวภาพ 29,954 คน แต่มีกำลังผลิตเพียง 6,540 คน ยังขาดแคลนอีก 23,414 คน เป็นต้น [5] สถาบันการอาชีวศึกษาในแต่ละแห่งสามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง โดยยึดกรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพโดยอาศัยแรงขับเคลื่อนจากผู้ใช้งาน สภาพการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งนับว่าเป็นการผลิตกำลังแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงและปัญหาดังกล่าวข้างต้น [6] นวัตกรรมการศึกษาเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในยุค Disruptive Innovation จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยนวัตกรรมในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพผสมผสานการบูรณาการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่สังคมแห่งอนาคต ซึ่งปัจจัยสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation

ผู้วิจัยเห็นว่า ในการรับนโยบายในการผลิตผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับการจ้างงานกลุ่มอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานที่มีศักยภาพ จึงมีความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาความต้องการตลาดแรงงานและการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต เนื่องจากบริบทเชิงพื้นที่ในด้านตลาดแรงงานมีการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมและการบริการ เพื่อให้เท่าทันกับการขยายตัวกำลังคนในด้านอาชีวศึกษาจึงต้องมีการเตรียมการ และส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีศักยภาพ อันจะนำไปสู่การตอบสนองความเป็นไปได้ถึงขีดความสามารถการแข่งขันของตลาดแรงงานให้มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะรองที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Methods) คือ แบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

2.1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับอาชีวศึกษา จำนวน 19 แห่ง มีการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 22,584 คน และผู้ประกอบการในปี พ.ศ. 2560-2561

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้จบการศึกษาอาชีวศึกษา ระดับ ปวช./ปวส. และปริญญาตรี ในปี พ.ศ. 2560 และข้อมูลจากสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 19 แห่ง และผู้ประกอบการ ในปี พ.ศ. 2560 – 2561

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สมรรถนะแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ
2) แบบสอบถาม ได้แก่ 2.1 แบบสอบถามข้อมูลความต้องการแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ และ 2.2 แบบสอบถามข้อมูลการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานของสถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage)

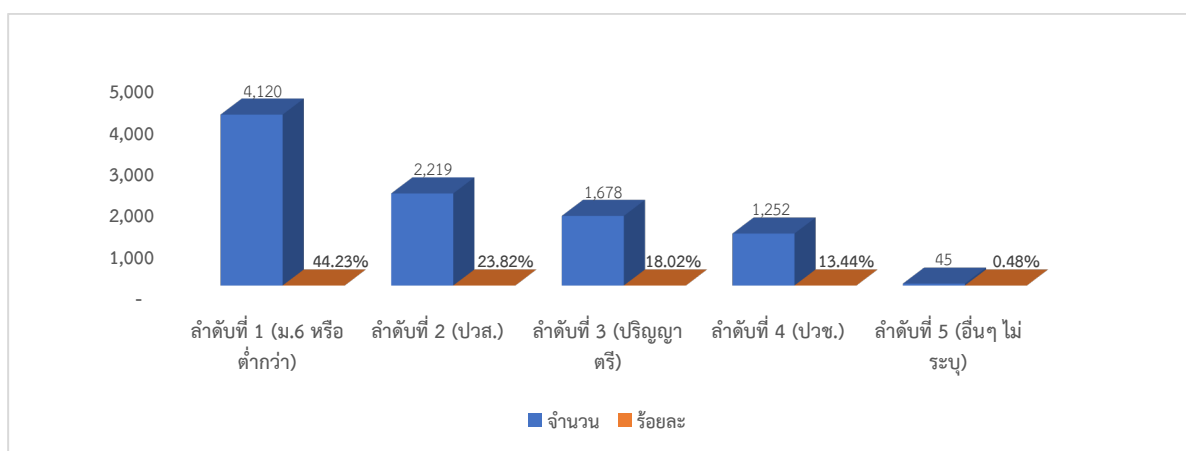
3. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงผลการวิจัยและอภิปรายผล ดังนี้

3.1 ผลการวิจัย

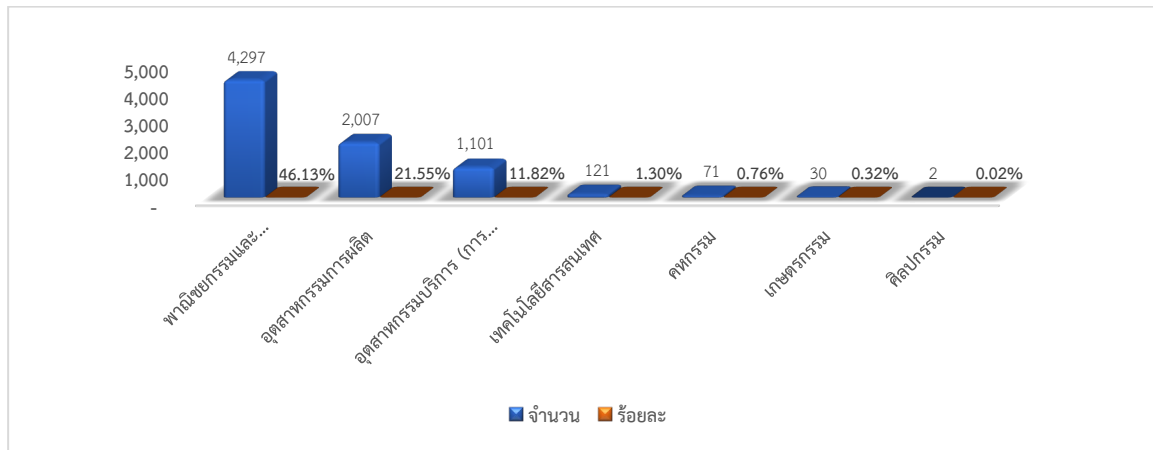
ความต้องการสมรรถนะด้านแรงงานและการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ประกอบด้วย 3 วัตถุประสงค์หลัก ประกอบด้วย

3.1.1 ความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามการวิจัยปรากฏผลด้านความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งสิ้น 9,314 คน หากพิจารณาในประเด็นข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ลำดับที่ 1 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า จำนวน 4,120 คน (44.23%) ลำดับที่ 2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 2,219 คน (23.82%) ลำดับที่ 3 ระดับปริญญาตรี จำนวน 1,678 คน (18.02%) และลำดับที่ 4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 1,252 คน คิดเป็น (13.44%) และลำดับที่ 5 อื่น ๆ ไม่ระบุระดับการศึกษา จำนวน 45 คน (0.48%)

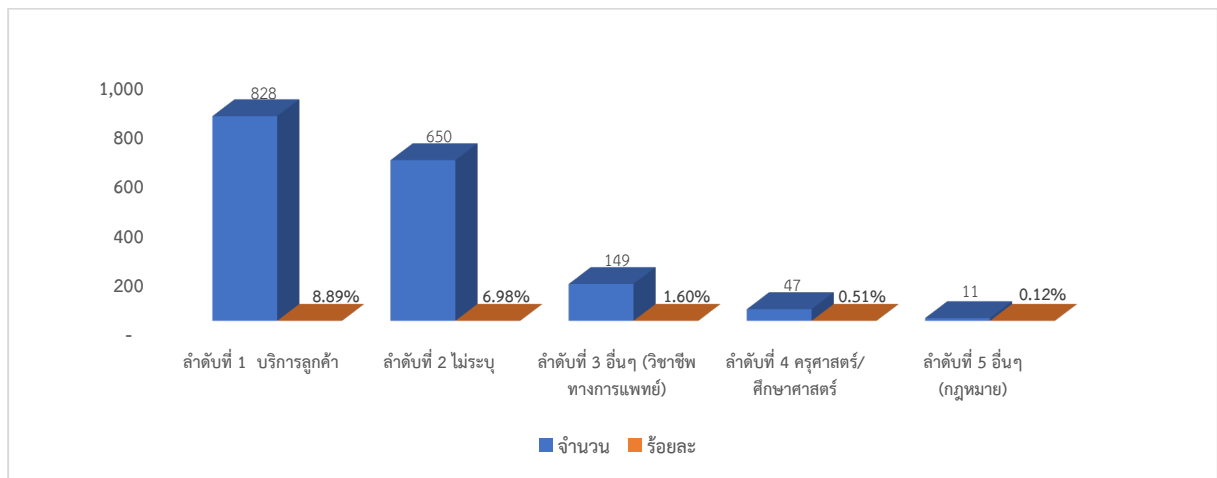
รูปที่ 1 กราฟแสดงความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่

ซึ่งมีประเด็นข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานจำแนกตามประเภทวิชา พบว่า ลำดับที่ 1 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมและบริหารธุรกิจ จำนวน 4,297 คน (46.13%) ลำดับที่ 2 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการผลิต จำนวน 2,007 คน (21.55%) ลำดับที่ 3 อุตสาหกรรมบริการ (การท่องเที่ยว) จำนวน 1,101 คน (11.82%) ลำดับที่ 4 คือ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 121 คน (1.30%) ลำดับที่ 5 คือ ประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 71 คน (0.76%) ลำดับที่ 6 เกษตรกรรม จำนวน 30 คน (0.32%) และลำดับที่ 7 ศิลปกรรม จำนวน 2 คน (0.02%)

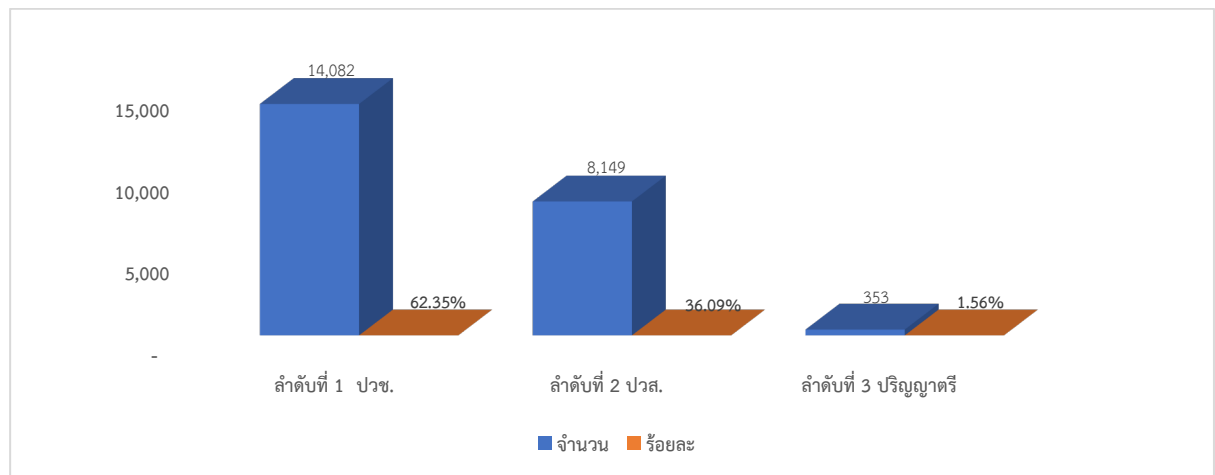
รูปที่ 2 กราฟแสดงความต้องการของตลาดแรงงานจำแนกตามประเภทวิชา

สำหรับประเด็นข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานที่ไม่ระบุระดับการศึกษาและไม่ระบุประเภทวิชา พบว่า ลำดับที่ 1 ความต้องการของตลาดแรงงานด้านการบริการลูกค้า จำนวน 828 คน (8.89%) ลำดับที่ 2 อื่น ๆ ไม่ระบุระดับการศึกษาและไม่ระบุประเภทวิชา จำนวน 650 คน (6.98%) ลำดับที่ 3 อื่น ๆ ระบุด้านวิชาชีพทางการแพทย์ จำนวน 149 คน (1.60%) ลำดับที่ 4 อื่น ๆ ระบุด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำนวน 47 คน (0.51%) และลำดับที่ 5 อื่น ๆ ระบุด้านงานกฎหมาย จำนวน 11 คน (0.12%)

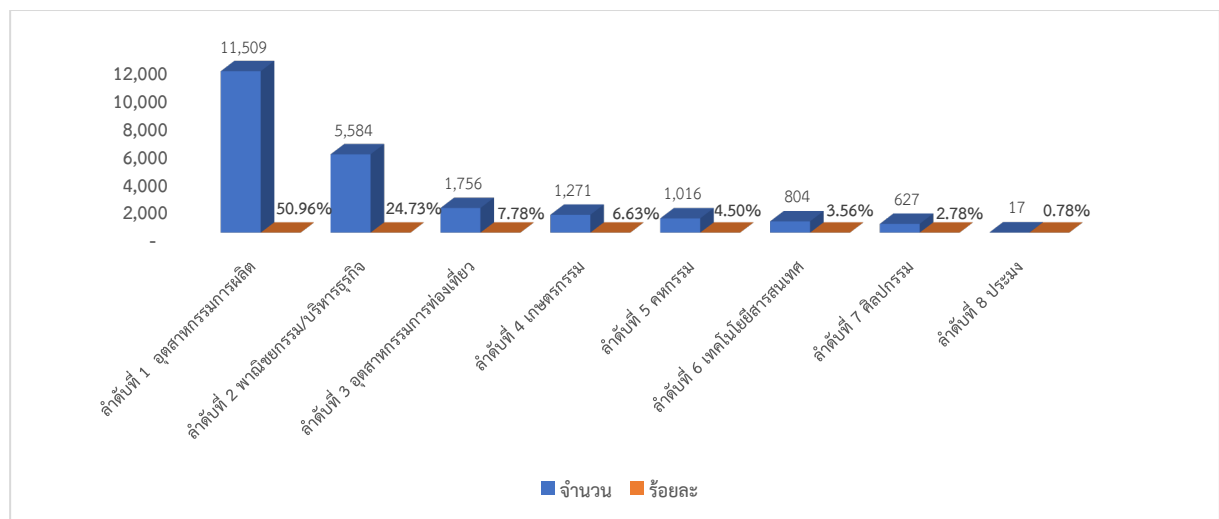
รูปที่ 3 กราฟแสดงความต้องการของตลาดแรงงานที่ไม่ระบุระดับการศึกษาและไม่ระบุประเภทวิชา

3.1.2 การผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามการวิจัย ปรากฏผลด้านการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานของสถานศึกษาที่เปิดตามหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษา พบว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้ง 19 แห่ง มีการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานตามโครงสร้างหลักสูตรอาชีวศึกษา จำนวน 9 ประเภทวิชา ประกอบด้วย 1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม 2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม 3) ประเภทวิชาศิลปกรรม 4) ประเภทวิชาคหกรรม 5) ประเภทวิชาเกษตรกรรม 6) ประเภทวิชาประมง 7) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 8) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ และ 9) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 22,584 คน ในส่วนประเด็นข้อมูลการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ลำดับที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 14,082 คน (62.35%) ลำดับที่ 2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 8,149 คน (36.09%) ลำดับที่ 3 ระดับปริญญาตรี จำนวน 353 คน (1.56%)

รูปที่ 4 กราฟแสดงการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่

สำหรับประเด็นข้อมูลการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานจำแนกตามประเภทวิชา พบว่า ลำดับที่ 1 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม การผลิต จำนวน 11,509 คน (50.96%) ลำดับที่ 2 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ จำนวน 5,584 คน (24.73%) ลำดับที่ 3 ประเภทวิชาอุตสาหกรรมบริการ (การท่องเที่ยว) จำนวน 1,756 คน (7.78%) ลำดับที่ 4 ประเภทวิชาเกษตรกรรม จำนวน 1,271 คน (6.63%) ลำดับที่ 5 ประเภทวิชาคหกรรม จำนวน 1,016 คน (4.50%) ลำดับที่ 6 ประเภทวิชาเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 804 คน (3.56%) ลำดับที่ 7 ประเภทวิชาศิลปกรรม จำนวน 627 คน (2.78%) และลำดับ ที่ 8 ประเภทวิชาประมง จำนวน 17 คน (0.78%) และประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ไม่มีข้อมูลการผลิตกำลังคน

รูปที่ 5 กราฟแสดงการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานจำแนกตามประเภทวิชา

3.1.3 สมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ด้านสมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ พบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในด้านสมรรถนะทั้ง 8 ด้าน โดยจัดเรียงอันดับดังนี้ อันดับที่ 1 ทักษะการอ่าน-การเขียน-การพูดภาษาต่างประเทศ อันดับที่ 2 ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ อันดับที่ 3 ทักษะด้านความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรมและความต่างด้านความคิดทัศนคติ อันดับที่ 4 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

อันดับที่ 5 ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ อันดับที่ 6 ทักษะด้านการสื่อสารและรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ อันดับที่ 7 ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และอันดับที่ 8 ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม

ตารางที่ 1 การจัดอันดับสมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ

อันดับ	สมรรถนะของแรงงาน	อันดับ	สมรรถนะของแรงงาน
1	ทักษะการอ่าน-การเขียน-การพูดภาษาต่างประเทศ	5	ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
2	ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ	6	ทักษะด้านการสื่อสารและรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ
3	ทักษะด้านความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรมและความต่างด้านความคิดทัศนคติ	7	ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
4	ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา	8	ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม

ส่วนประเด็นเพิ่มเติมอื่น ๆ จากผู้ประกอบการ พบว่า สมรรถนะที่ให้ความสำคัญนอกเหนือจากทักษะทั้ง 8 ข้อคือ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามรายวิชาเฉพาะ วิชาทั่วไปและวิชาชีพ เน้นทักษะการเป็นนักปฏิบัติ ทักษะเฉพาะประเภทวิชาตามประเภท เช่น ประเภทวิชาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปกรรม คหกรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยระบบการเกษตรสมัยใหม่ ระบบธุรกิจดิจิทัล ด้านระบบบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ ระบบการตลาดออนไลน์ มีทักษะด้านการพัฒนาซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ทักษะการเป็นนักเขียนโปรแกรมที่มีคุณภาพ ทักษะด้านกราฟิก ดีไซน์ ใช้เครื่องมือด้านโปรแกรมใหม่ ๆ บนมือถือ มีสมรรถนะการดำเนินธุรกิจ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บุคลากรที่สามารถใช้เครื่องมือ ฮาร์ดแวร์สมัยใหม่ มาช่วยในการพัฒนาธุรกิจและสมรรถนะแรงงานและเป็นไปตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน และประเด็นสภาพปัญหาสมรรถนะของแรงงาน พบว่า ผู้ประกอบการให้ข้อมูลว่านักศึกษาที่จบจากสถาบันการศึกษา ยังไม่สามารถรับผิดชอบงานได้ทันที ต้องมีการฝึกสอนอย่างน้อย 1 เดือน จึงจะใช้งานได้ และยังพบว่าปัญหาด้านการเปลี่ยนงานบ่อย เด็กรุ่นใหม่ ขอบอิสระ หาทะเลาะ หรือค้นหาคำตอบเองไม่เจอ สถานประกอบการบางแห่ง ไม่อยากรับเด็กใหม่ ไม่อยากสอนงานเด็ก ไม่เคยผ่านการฝึกงานมา โดยเฉพาะผู้จบระดับปริญญาตรี ขาดมิติทางสังคม ความคาดหวังเมื่อรับไปแล้วยังไม่สามารถทำงานได้ทันทีและปฏิเสธงาน ด้านนักศึกษาวิศกรที่จบไปทำงานอยู่ในสายการผลิต คุมเครื่องจักร ซึ่งไม่ได้ใช้สมรรถนะตรง เป็นเหตุผลหนึ่งที่ประเทศไทยยังไม่พัฒนาและการผลิตกำลังคนรองรับแรงงานตามที่คาดการณ์ในปี พ.ศ. 2585 จะหมดยุคของดิจิทัลจะเข้าสู่ยุคเกษตรและอาหาร และประเทศเป็นหนึ่งในสามที่จะเป็นผู้นำในด้านนี้ แต่ไม่มีการเตรียมผลิตกำลังแรงงานด้านนี้และในขณะที่นักศึกษาประเภทวิชาเกษตรมีผู้เรียนน้อยมากในปัจจุบัน และยังพบว่านักศึกษาฝึกอาชีพกำหนดเงินเป็นหลักในการหางาน ควรหันมามองกับปัญหาด้านองค์ความรู้หลากหลายทางชีวภาพของประเทศ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาลดความเหลื่อมล้ำของเด็กชายขอบ และควรทำอย่างไรจะพัฒนาคนให้เร็วที่สุด ก้าวทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัลดิสรัปชัน (Digital Disruption Era) มหาวิทยาลัยควรทำคลังความรู้ ด้านมุมมองการศึกษาล้มเหลว ซึ่งสะท้อนได้จากที่สถาบันเอกชนจัดตั้งโรงเรียนเพื่อผลิตกำลังคนสู่ฐานกำลังแรงงานของธุรกิจตนเอง ส่วนด้านมุมมองหลักคิดของผู้บริหารต้องเปลี่ยนคือ มองอัตราการเกิดน้อยลงลง จึงจำเป็นต้องคิดเร็วเปลี่ยนเร็วถือว่าได้เปรียบ ในขณะที่การส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาอาชีวศึกษามากขึ้น เพื่อผลิตกำลังคนสู่สถานประกอบการได้ตรงเป้าหมายควรปรับเปลี่ยนการรับเด็กที่จบ ปวช. ไม่รับเด็ก ม.6 เข้าศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านแรงงานประเภทวิทยาศาสตร์การแพทย์ถูกควบคุมโดยสภาวิชาชีพทางการแพทย์ จึงทำให้การผลิตกำลังคนตามความต้องการของสถานการพยาบาลเป็นไปอย่างล่าช้า และควรให้โอกาสสถานศึกษาเป็นศูนย์สอบการดูแลผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพ

3.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

3.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งสิ้น 9,314 คน โดยจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า ลำดับที่ 2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ลำดับที่ 3 ระดับปริญญาตรี ลำดับที่ 4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และลำดับที่ 5 อื่น ๆ (ไม่ระบุระดับการศึกษา) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของตลาดแรงงานกับระดับการศึกษา หรือประเภทวิชา หรือการไม่ระบุระดับการศึกษาหรือประเภทวิชา

เป็นตัวกำหนดความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเห็นได้จากความต้องการของตลาดแรงงานในระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือต่ำกว่าเป็นความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนอัตราแรงงานสูงสุด และในขณะที่การไม่ระบุระดับการศึกษา มีความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นจำนวนอัตราแรงงานน้อยที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของบุญเดิม พันรอบ (2553) [7] ที่ได้กล่าวไว้ว่า แต่ละองค์กรมีความต้องการบุคลากร ซึ่งเป็นแรงงานสำคัญในกิจการ จำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเข้าใจอุปสงค์และอุปทานแรงงานเกี่ยวกับพื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์ด้านราคาอัตราผลตอบแทน ปริมาณในตลาด สามารถทำนายการแข่งขันในตลาดในทางเศรษฐศาสตร์อุปสงค์และอุปทานเป็นแบบจำลองพื้นฐาน ที่อธิบายความสัมพันธ์ของความต้องการและการตอบสนองในตลาดที่มีการแข่งขันโดยถือว่าอุปสงค์และอุปทานเป็นตัวแปรที่กำหนดความต้องการและการตอบสนองในตลาดแรงงานสู่จุดดุลยภาพ

3.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามการวิจัย ปรากฏผลด้านการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงาน ทั้งสิ้น 22,584 คน หากพิจารณารายละเอียด พบว่ามีการผลิตตามประเภทวิชา ลำดับที่ 1 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม จำนวน 11,509 คน (50.96%) ลำดับที่ 2 วนิชยกรรม/บริหารธุรกิจ จำนวน 5,584 คน (24.73%) ลำดับที่ 3 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 1,756 คน (7.78%) เกษตรกรรม จำนวน 1,271 คน (6.63%) คหกรรม จำนวน 1,016 คน (4.50%) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 804 คน (3.56%) ศิลปกรรม จำนวน 627 คน (2.78%) ประมง จำนวน 17 คน (0.78%) ตามลำดับ อภิปรายได้ว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษาทั้ง 19 แห่งนั้น มีการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งสิ้น 22,584 คน ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่มีความต้องการในปี 2560 จำนวนทั้งสิ้น 9,314 คน และเพื่อเป็นการเตรียมกำลังคนรองรับการทำงานภายในประเทศและต่างประเทศและการศึกษาต่อ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของตำรวจ พงษ์ รัตนสุวรรณ (2559) [8] อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้มอบนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2559 ณ วิทยาลัยการอาชีวศึกษาปทุมธานี กล่าวว่า ต้องการให้ผู้บริหารอาชีวศึกษาทั่วประเทศ ได้เข้าใจแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นโอกาสให้ผู้บริหาร สถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะได้หารือและวางแผนการยกระดับคุณภาพวิชาชีพร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา และสอดคล้องกับแนวนโยบายที่สำคัญของอาชีวศึกษา 1) โครงการสานพลังประชารัฐด้านการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ (Competitive Workforce) ซึ่งเกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาโดยตรง ในขณะนี้มีการกิจเร่งด่วน (Quick Win) 4 เรื่อง 2) ทวิภาคี (Dual System) สอศ. ได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีกับสาธารณรัฐออสเตรีย ซึ่งเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างมาก ทำให้ทราบว่าจัดการอาชีวศึกษาของไทยได้เดินมาถูกทางแล้ว จากนั้นจะเดินหน้าอย่างเต็มที่ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี 3) ทวิศึกษา (Dual Education) หรือโครงการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงาน และเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา โดยขอให้สำนักงานการอาชีวศึกษาเข้าไปประสานพันธ์การศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาในโรงเรียน และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพ และ 4) ทวิวุฒิ (Dual Degree) คือการจับคู่สถาบันอาชีวศึกษาไทยกับสถาบันอาชีวศึกษาต่างประเทศ โดยจัดทำวุฒิการศึกษาร่วมกัน ดังเช่น ก่อนหน้านี้ที่ สอศ. ได้จัดทำทวิวุฒิกับสาธารณรัฐเกาหลี ในสาขาที่สาธารณรัฐเกาหลีมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ อาทิ การท่องเที่ยว เทคโนโลยีความงาม และเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อนักศึกษาสำเร็จหลักสูตรจะได้รับวุฒิการศึกษา 2 ใบ จากทั้งสองประเทศ หรือเรียกว่า “ทวิวุฒิ” ให้มีส่วนร่วมขับเคลื่อนตามนโยบายที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ข้อที่ 2 การผลิตและพัฒนาากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและเป็นฐานการผลิตกำลังคนทางวิชาชีพ

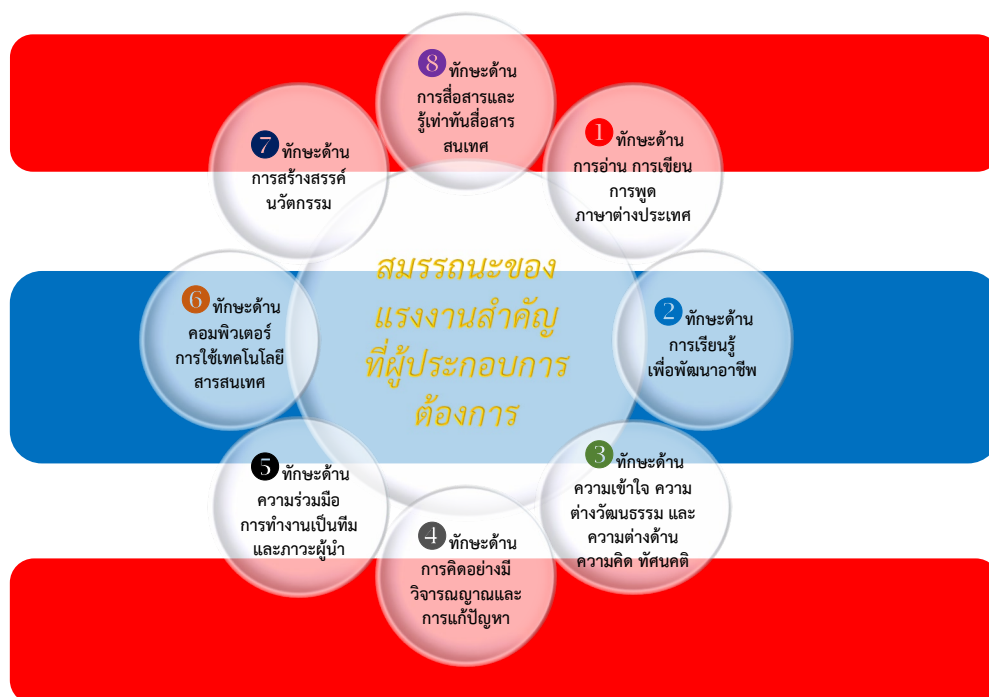
3.2.3 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ด้านสมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการต้องการ พบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในด้านสมรรถนะทั้ง 8 ด้าน โดยจัดเรียงอันดับแรก ทักษะการอ่าน การเขียน การพูด ภาษาต่างประเทศ อันดับที่ 2 ทักษะการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ อันดับที่ 3 ทักษะด้านความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรมและความต่าง ด้านความคิด ทักษะคิด อันดับที่ 4 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา อันดับที่ 5 ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ อันดับที่ 6 ทักษะด้านการสื่อสารและ

รู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ อันดับที่ 7 ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และอันดับสุดท้าย ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม นอกจากนี้ยังพบว่าข้อเสนอนี้ของผู้ประกอบการให้ความสำคัญความสามารถในการปฏิบัติงานตามรายวิชาเฉพาะ วิชาทั่วไปและวิชาชีพ เน้นทักษะการเป็นนักปฏิบัติ ทักษะเฉพาะประเภทวิชาตามประเภท ด้วยระบบการเกษตรสมัยใหม่ ระบบธุรกิจดิจิทัล ระบบบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ ระบบการตลาดออนไลน์มีทักษะด้านการพัฒนาซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ทักษะการเป็นนักเขียนโปรแกรมที่มีคุณภาพ ทักษะด้านกราฟิกดีไซน์ ใช้เครื่องมือด้านโปรแกรมใหม่ ๆ บนมือถือมีสมรรถนะการดำเนินธุรกิจ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บุคลากรที่สามารถใช้เครื่องมือ ฮาร์ดแวร์สมัยใหม่ มาช่วยในการพัฒนาธุรกิจ และสมรรถนะแรงงาน และเป็นไปตามมาตรฐานฝีมือแรงงานอภิปรายได้ว่าสมรรถนะที่ผู้ประกอบการต้องการ หากมองเป็นลำดับขั้น จะเห็นได้ว่า เริ่มจากการอ่าน การเขียน การพูด ภาษา การเรียนรู้อาชีพ การเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างความคิดทัศนคติ การคิดวิจารณ์ญาณการแก้ปัญหา การร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ การสื่อสารรู้เท่าทันสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และการสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นภาพรวมทั้ง 8 ข้อ ต่างมีความสำคัญและเห็นว่าสมรรถนะทั้ง 8 ข้อไม่เพียงพอสำหรับความต้องการของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2559) [9] ที่กล่าวว่า คุณลักษณะชีวิตคนเก่ง ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ (Knowledge) 3 มิติ คือ ลึก กว้าง ไกล 2) ด้านทักษะ (Skills) คือ 1) เก่งคิด ประกอบด้วย 3 ประการคือ คิดใช้ เหตุผล ตัดสินใจ 2) เก่งสื่อ ประกอบด้วย 2 ประการคือ ภาษาและสื่อสาร 3) เก่งงาน ประกอบด้วย 4 ประการคือ การจัดการ (ตน-คน-งาน-เงิน) การจัดระบบ การใช้เทคโนโลยี และการเป็นผู้นำ 4) เก่งคน ประกอบด้วย 3 ประการคือ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำ และการสร้างเครือข่าย 3) ด้านลักษณะชีวิตสู่ความสำเร็จ 20 ประการคือ (L = ผลักดัน L = สนับสนุน L = ชำรง)

สำหรับ มิติด้านสภาพปัญหาสมรรถนะของแรงงานที่ผู้ประกอบการ พบว่า นักศึกษาที่จบจากสถาบันการศึกษานั้น ไม่สามารถรับผิดชอบงานได้ทันที ต้องมีการฝึกสอนอย่างน้อย 1 เดือนก่อน และยังพบว่า ปัญหาด้านการเปลี่ยนงานบ่อย ชอบอิสระ/หาประสบการณ์ หรือค้นหาตัวเองไม่เจอ สถานประกอบการบางแห่ง ไม่อยากรับเด็กใหม่ ไม่อยากสอนงานเด็กที่ไม่เคยผ่านการฝึกงานมาก่อน ผู้จบระดับปริญญาตรี พบว่า ขาดมิติทางด้านสังคมและปฏิเสธงาน ส่วนนักศึกษาวิศวกรรมไม่ตรงกับสมรรถนะ นักศึกษากำหนดเงินเดือนเป็นหลักในการหางานทำ เป็นต้น มิติด้านมุมมองการศึกษาล้มเหลว ซึ่งสะท้อนได้จากที่สถาบันเอกชนจัดตั้งโรงเรียนเพื่อผลิตกำลังคนสู่ฐานกำลังแรงงานของธุรกิจตนเอง มิติด้านมุมมองหลักคิดของผู้บริหารต้องเปลี่ยน คือ มองอัตราการเกิดน้อยลงลง จึงจำเป็นต้องคิดเร็วเปลี่ยนเร็วถือว่าได้เปรียบ ในขณะที่การส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาอาชีพศึกษามากขึ้นเพื่อผลิตกำลังคนสู่สถานประกอบการได้ตรงเป้าหมายควรปรับเปลี่ยนการรับเด็กที่จบ ปวช. ไม่รับเด็ก ม.6 เข้าศึกษาต่อในสายอาชีพศึกษาระดับปริญญาตรี และมิติด้านแรงงานประเภทวิทยาศาสตร์การแพทย์ถูกควบคุมโดยสภาวิชาชีพทางการแพทย์ จึงทำให้การผลิตกำลังคนตามความต้องการของสถานการพยาบาลเป็นไปอย่างล่าช้า และควรให้โอกาสสถานศึกษาเป็นศูนย์สอบการดูแลผู้สูงอายุและการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม

4. สรุปผลการวิจัย

ความต้องการสมรรถนะด้านแรงงานและการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ให้มีสมรรถนะของแรงงานสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องการคือ 1) ทักษะการอ่าน การเขียน การพูด ภาษาต่างประเทศ 2) ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ 3) ทักษะด้านความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรมและความต่างด้านความคิด ทัศนคติ 4) ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา 5) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ 6) ทักษะด้านการสื่อสารและรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ 7) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 8) ทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะให้สูงขึ้นรองรับกับตลาดแรงงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ข้อค้นพบจากองค์ความรู้ใหม่นี้จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการส่งเสริมสมรรถนะของแรงงานสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องการ และการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียงกันที่มีสภาพบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อปรับตัวเข้ากับสภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมและสนองความต้องการของผู้ประกอบการ สถานศึกษา และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง (Impact) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

รูปที่ 6 สมรรถนะของแรงงานสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องการ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความต้องการสมรรถนะด้านแรงงาน และการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) การคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานและการผลิตกำลังคนในช่วงของการใช้ข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์ประกอบการคาดการณ์ในอนาคต
- 2) การพยากรณ์ข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงานและการผลิตกำลังคนในจังหวัดเชียงใหม่ ควรอยู่บนฐานข้อมูลคุณภาพแรงงานให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ในระดับอำเภอ และตำบล
- 3) การวิจัยด้านความต้องการของตลาดแรงงาน ควรแยกตามกลุ่มสถานประกอบการในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ และน่าน
- 4) ความต้องการของตลาดแรงงานนั้น ควรให้ครอบคลุมสถานประกอบการทุกแห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ว่าทิศทางและแนวโน้มแต่ละไตรมาส/ปี มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด เพื่อปรับตัวเข้ากับสภาพเศรษฐกิจที่ขยายตัว
- 5) การวิจัยด้านการผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานให้ครอบคลุมสถานศึกษาที่เป็นผู้ผลิตกำลังคนทุกระดับการศึกษา และทุกแห่งในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาหลักสูตร และออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่ผู้ประกอบการคาดหวัง และทักษะการคิดขั้นสูงในการออกแบบเชิงนวัตกรรม หรือการเป็นผู้ประกอบการ อาชีพที่ตนเองถนัดและสนใจ

6. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ (กศจ.เชียงใหม่) ผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ งานวิจัยนี้ล่วงไปด้วยดี

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, รายงานการวิจัยอนาคตภาพของการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี.

- [3] กฤติกา ตันประเสริฐ, 2564, Micro-credentials สำหรับการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา Micro-credentials for Professional Development for Educator. วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยี. 1(2), 34-43.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, สรุปผลการดำเนินงานศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา. [ระบบออนไลน์], Retrieved March 2022 แหล่งที่มา <https://tinyurl.com/5n83k83u>.
- [5] ทรงวุฒิ เรือนไทย, สาธิต ทรัพย์รวงทอง และนันทิยา น้อยจันทร์, 2564, รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการของสถาบันการอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการธรรมทศน์. 21(1), 145-158.
- [6] ขวลิศ ขอดศิริ, วชิรา เครือคำอ้าย และจักรพรรพ์ วิชาอัครวิทย์, 2565, ทิศทางและแนวโน้มของภาวะผู้นำทางการประถมศึกษาในยุค Digital Disruption. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์. 17(1), 1-16.
- [7] บุญเดิม พันรอบ, 2553, แนวคิดความต้องการแรงงาน. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการวางแผนการ สรรหาและการคัดเลือก. พระนครศรีอยุธยา: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- [8] ดารุพงษ์ รัตนสุวรรณ, 2559, มอบนโยบายผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ. [ระบบออนไลน์], Retrieved May 2022 แหล่งที่มา <https://bit.ly/3uzfflZ>
- [9] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2559, คนเก่งสร้างได้ : อารยโมเดลสมรรถนะ KSL31220. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.